

Handläggare
Viktoria Ruggieri
Telefon: [08-508-33 084]

Till
Utbildningsnämnden
2019-02-21

Riktlinjer för fristående förskolor, enskild pedagogisk omsorg och fristående fritidshem

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förslag till reviderade riktlinjer för fristående förskola i Stockholms stad.
2. Utbildningsnämnden godkänner förslag till reviderade riktlinjer för enskild pedagogisk omsorg i Stockholms stad.
3. Utbildningsnämnden godkänner förslag till reviderade riktlinjer för fristående fritidshem i Stockholms stad.
4. De nya riktlinjerna gäller från och med den 11 mars 2019.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Eva Broström
Avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsnämnden är tillsynsmyndighet för fristående förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt samt enskild pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har förklarat ha rätt till bidrag. Nämnden har rätt till insyn i verksamheten, för att fullgöra skyldigheter enligt skollagen, där en fristående skola anordnar fritidshem inom kommunen.

Utbildningsförvaltningen föreslår att nämndens riktlinjer för fristående förskola, enskild pedagogisk omsorg och fritidshem uppdateras med anledning av lagändringar i skollagen och reviderade regler av kommunfullmäktige.

Ändringarna i riktlinjerna föreslås med anledning av:

- aktuella ändringar i skollagen gällande nya regler för enskilda huvudmän om ägar- och ledningsprövning vid ansökan om godkännande från den 1 januari 2019
- ändringar i skollagen om att det ska finnas en skolchef anställd i förskola från och med den 31 december 2018
- beslut av kommunfullmäktige den 29 januari 2019 gällande föräldraledigas rätt till max 30 timmar i veckan för syskon i förskola.

Förvaltningens förslag till uppdaterade riktlinjer enligt gällande föreskrifter för fristående förskola, enskild pedagogisk omsorg och fritidshem finns som bilagor till detta tjänsteutlåtande.

Bakgrund

Nämnden är tillsynsmyndighet för fristående förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 5 § skollagen och för enskild pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har förklarat ha rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 § skollagen (26 kap. 4 § skollagen). Nämnden har rätt till insyn i verksamheten, för att fullgöra skyldigheter enligt skollagen, där en fristående skola anordnar fritidshem inom kommunen (14 kap. 18 § skollagen).

Nämndens riktlinjer för fristående förskola, enskild pedagogisk omsorg och fritidshem är en vägledning för de huvudmän som granskas av nämnden och baseras på skollagen (2010:800), gällande läroplan, Skolverkets allmänna råd samt stadens *Regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad* (antagna av KF 161212, senast reviderade 190128).

Ärendet

Förvaltningen ser ett behov av att uppdatera nämndens riktlinjer för fristående förskola, enskild pedagogisk omsorg och fristående fritidshem med anledning av lagändringar i skollagen och reviderade regler av kommunfullmäktige som redovisas nedan.

Vidare finns ett behov av att uppdatera enstaka ord och begrepp på grund av språk, nya begrepp och kommande lagstiftning för att riktlinjerna ska vara aktuella fram till och med nästa revidering. Ändringarna är nödvändiga mot bakgrund av kommunens ansvar som tillsynsmyndighet.

Lagändringar

Ägar- och ledningsprövning

Riksdagen beslutade den 7 juni 2018 att införa nya krav för tillstånd, samt förtydliga tidigare krav, för att få bedriva fristående förskola. Lagändringarna började gälla den 1 januari 2019.

Ekonomiska förutsättningar

De nya bestämmelserna förtydligar kravet på att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövning samt att de fortlöpande är uppfyllda. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi.

Ägar- och ledningsprövning

De nya bestämmelserna omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvad insikt i de föreskrifter som gäller för förskola samt lämplighet att bedriva denna. Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet:

- Verkställande direktör och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten (faktisk företrädare)
- Styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
- Bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag
- Personer som genom ett direkt eller indirekt ägande (ägande i flera led) har ett väsentligt inflytande över verksamheten

Med väsentligt inflytande över verksamheten avses som huvudregel ett ägande om minst tio procent av det röstberättigade aktiekapitalet.

Krav på erfarenhet eller insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsprövning ska finnas kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva förskola, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt

ekonomi. Det räcker med en samlad kompetens inom ägar- och ledningskretsen, varje enskild person behöver alltså inte ha den erfarenhet eller insikt som krävs. Det är emellertid inte tillräckligt att det finns tillgång till kompetent administrativ och ekonomisk förvaltning i form av personal. Det är huvudmannen (och dess ägare och ledning) som ska ha den samlade kompetensen.

Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska även i övrigt bedömas lämpliga. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas lämplig. Det räcker alltså med att en person bedöms olämplig för att kraven inte ska anses vara uppfyllda. De omständigheter som enligt förarbetena bör läggas till grund vid prövningen är framför allt tidigare brottslighet och ekonomisk misskötsamhet.

Nämnden kan vid bedömning av ekonomiska förutsättningar samt vid ägar- och ledningsprövning bland annat komma att hämta in uppgifter från Polismyndigheten, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och företag som erbjuder kreditupplysningar.

Kraven ska vara uppfyllda för befintliga huvudmän

En huvudman som är godkänd att bedriva verksamhet inom skolväsendet är skyldig att löpande säkerställa att kraven på erfarenhet eller insikt samt lämplighet är uppfyllda inom ägar- och ledningskretsen. Huvudmannen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten. Nämnden har tillsyn över att så är fallet. Detta innebär att nämnden inom ramen för sitt tillsynsuppdrag kommer att pröva om huvudmannen uppfyller de nya kraven.

Skolchef

Enligt 2 kap. 8 a § skollagen (2010:800) ska huvudmannen utse en skolchef vars uppgift är att biträda huvudmannen med att säkerställa att föreskrifterna för att utbildningen följs. Huvudmannen kan utse en skolchef för hela verksamheten eller flera skolchefer för delar av verksamheten. Kravet på skolchef gäller för hela skolväsendet, 1 kap. 1 § skollagen. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2018 och ska tillämpas första gången för verksamhet som bedrivs efter utgången av 2018. SFS 2018:608 *Lag om ändring i skollagen* (2010:800).

Rektor

Förskolechef kommer att byta titel till rektor och med krav på att genomgå en obligatorisk befattningsutbildning. Utbildningen ska påbörjas snarast möjligt efter anställning och vara genomförd inom

fem år från tillträdesdagen. Lagen träder i kraft den 1 juli 2019. (SFS 2018:1303, *Lag om ändring i skollagen* (2010:800). Då denna lag ännu inte har trätt i kraft ligger den enbart med som en fotnot i denna version av de riktlinjer som berörs.

Kommunfullmäktiges regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg

Kommunfullmäktige tog den 28 januari beslut om reviderade regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad (dnr KS 2018/1451). I beslutet anges att utbildningsnämnden ska uppdatera stadens riktlinjer för fristående förskola och pedagogisk omsorg i enlighet med förslaget om reviderade regler för intagning och plats i förskolan.

Ändringen i riktlinjerna innebär att barn till föräldralediga enligt föräldraledighetslagen för vård av nyfött syskon har rätt till plats i förskola om max 30 timmar per vecka. Regeländringen ska följas av samtliga huvudmän oavsett regiform från och med den 1 februari 2019.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen.

Förvaltningens synpunkter

Konsekvenser för utbildningsnämnd och förvaltning

Enligt förvaltningens uppskattning kommer lagändringarna att leda till mer kompetenta och förberedda huvudmän samt bättre förutsättningar för ingripanden från staden som tillsynsmyndigheten vid behov. Dock kan lagändringarna komma att medföra fler överklaganden och omprövningar av beslut för alla kommuner, då det ännu inte finns någon praxis på området för tillsynsmyndigheter att vägledas av. Detta är dock enligt förvaltningens mening en normal följd av så pass omfattande lagändringar och det är på så vis praxis på utvecklas.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

När kraven på huvudmannens insikt i gällande föreskrifter och kraven på verksamhetens ekonomi stärks och förtydligas innebär det, enligt förvaltningens uppfattning, att huvudmannens förutsättningar att bedriva en förskola förbättras kort- och långsiktigt. Mer kompetenta och förberedda huvudmän samt bättre förutsättningar för ingripanden av tillsynsmyndigheten vid behov, som konstaterats ovan, ger en mer effektiv tillsynsprocess. Lagändringarna kommer därmed att förstärka och förtydliga huvudmannens skyldighet att ge barnen trygg omsorg och en utbildning av god kvalitet. Kraven på lämplighetsprövning av

formell lednings- och ägarkrets samt krav på en anställd skolchef som ansvarar för utbildningens regelefterlevnad förstärker och säkerställer barnens rättigheter ytterligare.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män
Regeringen har bedömt, vilket framgår i förarbetet till ny lagstiftning gällande ägar- och ledningsprövning¹, att lagändringarna i skollagen sammantaget inte kommer att påverka jämställdheten mellan kvinnor och män. Förvaltningen bedömer att revideringen av aktuella riktlinjer inte kommer påverka jämställdheten.

Förvaltningens förslag till reviderade riktlinjer enligt gällande föreskrifter för fristående förskola, enskild pedagogisk omsorg och fristående fritidshem finns som bilagor till detta tjänsteutlåtande. Relevanta ändringar är gulmarkerade i dokumenten.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens förslag till reviderade riktlinjer för fristående förskola, enskild pedagogisk omsorg och fristående fritidshem i Stockholms stad.

Bilagor

1. Riktlinjer för fristående förskola i Stockholms stad
2. Riktlinjer för enskild pedagogisk omsorg i Stockholms stad
3. Riktlinjer för fristående fritidshem i Stockholms stad